maad olliwa ärräwäärdnu. Nink se wõimuse pärraſt olli neil paljo tülli nink sõtta henne waijel, nink se läbbi omma ka ma koddaniko willand waiwatus ſanu.

Ent kui ſelge armooppus õnſa Lutteri ajjal 338 ajjaſtaja eeſt nakkas paiſtma, — kui Liiwlandima lina Ewangeliumi ussu pole heitſiwa, ka paljo maüllemba nidade teggiwa nink ka tallopojja Ewangeliumi usku wõttiwa, — ſis löppi katoliko-ussu piiskopide wõimus Rijan kohhalt ärra — nink liggi 295 ajjaſtaja eeſt ſai Rija liin Pohla kunningide wõimuſe alla. Neiſt omma mõnne püüdnu Ewangeliumi usku ärrahäetada nink om ſe läbbi meie male paljo rahho-ſeggamiſt nink hädda tulnu. Üts Pohlama kunningas, Sigismund nimmi, pärrand ka Rootſi riki omma eſſa käeſt, ke olli Rootſima kunningas. — Kunningal Sigismundil olli katoliko uſk, ent Rootſi rahwas olliwa kindma Lutteri-ussu mehhe nink palſiwa kunninga lälla, Kaarl nimmi, et temma neid Ewangeliumi ussu man hoias. Sis wõt Kaarl Rootſi riki nink kroni hennele. Ent ſeſt tõſſi pikkaline kange ſõdda Rootſima nink Pohlama waijel nink tappeldi 24 ajjaſtaiga ſe ſõa taplus Liwlandi maal nink ſe pikkaliſe tapluſe nink werre wallamiſe läbbi jäi meie ma wäega waeſes. Wimate ſaiwa Rootslaſe wõimuſt nink Rootſi kunninga Kaarli poig Kuſtaw Adolw, ke pärran eſſa ſurma kunningas ſai, wäärd 1621. ajjaſtajal Rija lina ärra — nink Rija liin kige Liiwlandimaga jäije ſis Rootſi rigi pärralt nink wagga kunningas Kuſtaw Adolw wallits eſſaliko nink armoliko holekandmiſega temma ülle. Ent ta koli 1632. ajjaſtajal Saksamaal lahhingun ärra nink temma pärrandaja es olle mitte temma ſaarnatſe tarkuſe nink waggauſe poleſt nink Liiwlandi-maal olli mitmaſugguſt waiwa, ſeſt üts Rootſi kunningas, Kaarl X. nimmi, nakkas Wenne rigi Keisriga ſõddima nink ſe läbbi tulli meie male

ſuur hädda. Temma pojja poig Kaarl XII., noor tulline kunningas, ots ennamb omma auwo kui omma rigi õnne nink alluſt waſtſeſt Wenne maga sõddida. Wenne maal olli ſis üts Keiſer, keddaz Jummal ſure tarkuſe nink kindma sõamega olli ehhitanu, nink Jummal and temmale wõimuſt Rootſi kunninga ülle. Se olli ſuur Keiſer Peter I. — Temma ſai Liiwlandi-ma omma wõimuſe alla ütte sõa läbbi, mes 1700 alluſt nink 1710 löppeteti. Rootſi kunningas Kaarl XII. koli 1718 sõan Tani kunninga wasta. Temma sõſſar nink sõsſaramees, ke nüüd Rootſi ma aujärge pärrand, tunniſtiwa 1721, et nemma es tahha Liiwlandi nink Tallina maad ennamb hennele nõuda, enge neid maid jädawas Wenne rigi ommanduſes ärraanda. — Nida ſaije riid neide maie ülle löppetetus nink Rija liin ſai üttes Wenne rigi linas nink ſaiſap nüüd jubba 145 ajjaſtaiga ſe ſure rigi Keisride wõimuſe al. Se wallitſuſe al om meie ma jädawat rahho põlwe õnniſtuſt kätte ſanu. Pea 150 ajjaſtaiga ei olle ennamb Liiwlandi maal ei ütteke werriſt sõtta olnu, ei olle ütteke külla wai lina wainlaſeſt pallama läüdetu, ei olle ütteke nurme wõeraſt sõawäeſt ärraſõkkutu, nink ſedda kaſſu olleme ſe läbbi ſanu, et meie ütte Keisri kaitsmiſe al ſaiſame, kelle wõimus ni ſuur om, et ütske wainlane es julgu meie rahholiko makottuſe ſisſe tükki. Rija linal om ſe rahho ſaiſus wäega tullulik olnu. Kül sõdda lähhüni 1812. meie Liiwlandima pä-linale, kui Keiſer Napoleon Ponaparte julgu Moſkwahe minna pole miliioni sõameestega. Ent wainlaſe jäiwa Mitawi nink Rija waijel ſaisma, nink pea teggi ſuur Jummal lumme nink külma nink meie tuggewa ſoldatide mõega läbbi ſurele wainlaſte sõawäele nida otſa, et ſuremb oſſa ſai wenne mulda mattetus nink ennege mõnne tuhhandakeſe, haige nink häddaliſe, ommale male ärrapäſſiwa. Nüüd om jälle üts Napoleon Ponaparte,